

1 Úvod

Předkládaná Zpráva o možnostech sledování inkluzivních přístupů na úrovni školy je jedním z výstupů individuálního projektu systémového Komplexní systém hodnocení, který se mimo jiné zaměřuje také na problematiku monitorování spravedlivosti ve vzdělávání. Je zřejmé, že spravedlivost vzdělávání může škola ovlivňovat jen do jisté míry. Proto Česká školní inspekce, s podporou uvedeného projektu, počítá i s tvorbou metodik pro stanovení a srovnání výchozích sociálně-ekonomických a dalších podmínek, ve kterých školy pracují a které zásadně podmiňují procesy i dosažené výsledky vzdělávání, ačkoli je škola nemůže měnit. Nicméně tato práce není součástí předkládané zprávy, bude samostatným výstupem projektu v nadcházejících letech.

V této zprávě se zaměřujeme především na ty oblasti, které škola může ve větší míře sama ovlivnit a které jsou předmětem hodnocení školy ze strany České školní inspekce (dále i „ČŠI“) v rámci *Kritérií hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání* v aktuální podobě platné pro školní rok 2017/2018. Předkládaná zpráva, jakkoliv rozsáhlá, má za cíl provést základní vstupní inventuru, která umožní následně vytvořit metodiku pro komplexní hodnocení podpory poskytované žákům při vzdělávání a naplňování rovnosti příležitostí na školách (oblasti 6 kritérií hodnocení ČŠI).

K tomuto cíli má svým zaměřením nejbližší kapitola třetí, v níž představujeme vybrané nástroje, které ČŠI používá k hodnocení míry naplňování kritérií v oblasti 6. Prezentujeme na základě inspirace metodou SWOT analýzy současné hodnocení oblasti 6 ze strany ČŠI a zamýšlíme se nad hlavními příležitostmi a slabými stránkami současného hodnocení, jež představuje rámec další práce týmu, který připravil tuto zprávu.

Předchází ji kapitola druhá, která nabízí komentované čtení zveřejněných kritérií ČŠI v oblasti 6. Toto komentované čtení umožňuje další sladování v chápání toho, oč školy mají usilovat a jaké charakteristiky by měla mít kvalitní a férová škola. V kapitole však upozorňujeme na skutečnost, že některá z kritérií mohou být v rozporu se zaběhnutou praxí vnější diferenciací na výběrových školách, nebo v rozporu s postoji veřejnosti. Kritéria tak mají značnou osvětovou funkci. Základ této kapitoly může být po dalších úpravách využit k bližšímu vyjasnění očekávání ze strany ČŠI směrem ke školám v rámci specifikace kritérií, například na webových stránkách ČŠI.

Čtvrtá, nejobsáhlejší kapitola přináší přehled nástrojů, které mohou školy využívat pro vlastní hodnocení různých aspektů zahrnutých v oblasti 6 hodnotících kritérií České školní inspekce. Jde o analytický přehled dostupných nástrojů, který může sloužit jednak školám jako inventář možných nástrojů k použití v praxi, jednak České školní inspekci jako inspirace pro vytváření dalších metodik pro hodnocení této oblasti. V neposlední řadě pak je přehled nástrojů užitečný i pro školní inspektory, kteří se s nimi mohou setkávat na školách, případně mohou některé z nich školám doporučit k užití pro monitorování vlastního pokroku. Jedná se však opět o vstupní inventář, který je pro potřeby škol poměrně rozsáhlý. Dále pak odborné týmy České školní inspekce v rámci realizovaného projektu připraví na základě těchto zjištění metodická doporučení pro školy (např. ve vztahu k měření školního klimatu), která budou stručnější a školám snáze přístupná. Zatímco kapitola čtvrtá vycházela z mapování dostupných nástrojů, které mohou školy využít pro hodnocení kritérií z oblasti 6, metodická doporučení mohou jít opačnou cestou: vyjít od jednotlivých kritérií (6.1, 6.2 a 6.3) a navrhnout způsoby, jak je mohou školy hodnotit.

Pátá kapitola představuje některé příklady zahraničních přístupů k vlastnímu i externímu hodnocení škol s důrazem na naplňování principu rovnosti příležitostí. Zahraniční inspirace nabízejí řadu nových impulsů pro tvorbu metodik, které by jen z analýzy současného hodnocení ze strany ČŠI nebo z analýzy dostupných nástrojů využívaných školami nutně neplynuly.